

BAKLİYAT

Bakliyat ürünlerinin beslenme ve vücut sağlığı açısından taşıdığı besleyici değer, özellikle son zamanlarda dünyanın birçok ülkesindeki sağlık ve gıda ile ilgili beslenme uzmanları tarafından çok daha yoğun bir şekilde vurgulanmaktadır. Bildiği gibi Birleşmiş Milletler, 2016 yılını “Dünya Bakliyat Yılı” olarak ilan etmiş ve bakliyatın tüm dünyada tüketimini artırmak için çeşitli paneller, konferanslar ve sempozyumlar düzenlenmiştir. Aynı şekilde tarım uzmanları da, bakliyatın toprak sağlığı açısından değerini öne çıkarmaktadır. Bütün bunlara rağmen dünya bakliyat üretimi, taleple kıyaslandığında yeterli düzeyde olmadığı görülmektedir

Dünya bakliyat üretimi ve başlıca üretici ülkeler

Bilindiği üzere tahıl ürünlerinde, herkesin rahatlıkla ulaşabileceği üretime dair veriler hızlı bir şekilde güncellenmektedir. Hatta içerisinde yer aldığımızın sezonun güncel verilerinin yanı sıra bir sonraki sezona dair de tahminler yayınlanmaktadır. Ancak bakliyat ürünlerinin üretimi için bu henüz söz konusu değildir. Bugün itibarıyla dünya bakliyat üretimine dair en güncel veriler, Birleşmiş Milletler Tarım ve Gıda Örgütü (FAO) tarafından açıklanmaktadır ve bu veriler de en son 2014 yılını kapsamaktadır. FAO verilerine göre; 2005, 2006 ve 2007 yıllarında ortalama 61 milyon olarak gerçekleşen dünya bakliyat üretimi, 2008 yılında 62,7 milyon tona, 2009 yılında 64,2 milyon tona, 2010 yılında ise 70,9 milyon tona ulaşmıştır. 2011 yılında 69,3 milyon ton seviyelerine gerileyen üretim, 2012 yılında tekrar 74,1 milyon tona yükselmiştir. Bakliyat üretiminde artış trendi sonraki yıllarda da devam etmiş, 2013 yılında 77,6 milyon tona, 2014 yılında da 77,4 milyon tona gerilemiştir.

2014 verileri bazında ülkelerin bakliyat üretimine bakıldığında, Hindistan’ın her zamanki gibi dünya üretiminde ilk sırada olduğu görülmektedir. 2012 yılında 16,7 milyon ton bakliyat üreten Hindistan, 2013 yılında ise üretimini 18,3 milyon tona yükseltmiştir. Artış 2014 yılında da devam etmiş, üretim miktarı 19,9 milyon tonu bulmuştur. Hindistan’ın hemen ardından gelen Kanada, her yıl ortalama 5 milyon ton olan bakliyat üretimini, 2013 yılında 6,5 milyon tona yükseltmiştir. Ancak 2014 yılında ülkenin üretimi yene 5,8 milyon ton seviyesine gerilemiştir. Dünyanın üçüncü büyük bakliyat üreticisi Myanmar ise 2013 ve 2014 yıllarında yaklaşık 5,6 ila 5,9 milyon ton arasında bakliyat üretimi gerçekleştirmiştir.

Bakliyatlar genel olarak tüm dünyada yetiştirilmektedir. Kıta bazında bakliyat üretimine bakılacak olursa 2014 yılında en yüksek bakliyat üretiminin 35,4 milyon ton ile Asya kıtasında gerçekleştiği görülmektedir. Afrika kıtası ise 17 milyon ton ile Asya kıtasının hemen ardından gelmektedir. Üçüncü sırada yer alan Amerika kıtası, 2014

yılında 15,5 milyon ton üretim gerçekleştirmiştir. Avrupa kıtası 7 milyon ton, Okyanusya ise 2,2 milyon ton civarında bakliyat üretmiştir.

ÜRÜN BAZINDA DÜNYA BAKLIYAT ÜRETİMİ

Ülkeler, bakliyat üretiminde bir ya da iki ürüne odaklanmışlardır. Genel hatlarıyla, dünya üzerinde en çok üretilen bakliyat kuru fasulyedir. 2010 yılında yaklaşık 24 milyon ton olarak gerçekleşen dünya kuru fasulye üretimi, 2011 yılında 23 milyon tona gerilemiş, 2014 yılında ise üretim yeniden artışa geçmiştir ve son 6 yılın en yüksek seviyesi olan 26,5 milyon tona ulaşmıştır. Dünya kuru fasulye üretiminde, Asya kıtası ilk sırayı almaktadır. 2014 yılında 11,6 milyon ton kuru fasulye üretimi gerçekleştiren Asya kıtasını, aynı yıl 7,9 milyon tonla Amerika kıtası; 6,1 milyon tonla Afrika kıtası takip etmektedir.

Nohut, dünya bakliyat üretiminde kuru fasulyenin ardından ikinci sırada yer almaktadır. 2010 yılında 10,9 milyon ton olan dünya nohut üretimi, 2010-2011 ve 2012 yıllarında 11 milyon ton civarında gerçekleşmiştir. FAO verilerine göre dünya nohut üretimi, 2013 yılında 13,3 milyon tona; 2014 yılında da 13,7 milyon tona ulaşmıştır. Dünya nohut üretiminde, kuru fasulyede olduğu Asya kıtası ön plandadır. Hatta nohut üretiminin tamamına yakının Asya kıtasında üretildiğini söylemek mümkündür. Çünkü 2014 yılı verilerine göre 13,7 milyon ton olan dünya nohut üretiminin 11,7 milyon tonu Asya kıtasında gerçekleştirilmiştir. Asya kıtasını 629 bin tonluk üretimle Okyanusya, 757 bin tonluk üretimle Afrika, 479 bin tonluk üretimle Amerika ve 164 bin tonluk üretimle Avrupa takip etmektedir.

Kuru fasulye ve nohudun ardından dünyada en fazla üretilen bakliyat çeşidi bezelyedir. 2010, 2011 ve 2012 yıllarında 10,3 ile 10,6 milyon ton arasında seyreden dünya bezelye üretimi, 2013 yılında 11,2 milyon tona ulaşmış, 2014 yılında 11,1 milyon ton olarak gerçekleşmiştir.

2014 verilerine göre dünya bezelye üretiminde en büyük pay 4,4 milyon tonla Amerika kıtasına ait. Aynı yıl Amerika'yı 3,3 milyon tonla Avrupa, 2,3 milyon tonla Asya, 662 bin tonla Afrika takip etmektedir.

DÜNYA BAKLIYAT TİCARETİ

Dünya genelinde üretilen bakliyatın yaklaşık yüzde 84'ü ülkelerin iç talebini karşılamaya yöneliktir. Geriye kalan yüzde 16'lık kısım ise dünya ticaretine dâhil olmaktadır. FAO'nun dünya bakliyat ticaretine yönelik 2013 verilerine göre Kanada, yaklaşık 5 milyon tonluk ihracatıyla dünya bakliyat ihracatında ilk sırada yer almaktadır. Aynı dönemde ihracatta Kanada'yı 1,4 milyon tonla Avustralya, 1,3 milyon tonla Myanmar, 1,1 milyon tonla ABD ve 843 bin tonla Çin takip etmektedir. Bakliyat ithalatında ise Hindistan ilk sırada yer almaktadır. 2013 yılı verilerine göre dünya bakliyat ithalatının yüzde 28,4'ü, yani 3,8 milyon tonu Hindistan tarafından

gerçekleştirilmektedir. Hindistan'ı 1,1 milyon tonla Çin, 816 bin tonla Bangladeş, 433 biner tonla Pakistan ve Mısır, 391 bin tonla Birleşik Arap Emirlikleri ve 373 bin tonla Brezilya takip etmektedir.

Bakliyatta, miktar bakımından en çok ihraç edilen ürün bezelyedir. 2013 yılında dünya genelinde 4,6 milyon ton bezelye ihracatı gerçekleştirilmiştir. Bu ihracat miktarının değer karşılığı ise 2,1 milyon dolardır. Bezelyeden sonra en çok ihraç edilen ürün ise kuru fasulyedir. Miktar bazında kuru fasulye ihracatı bezelye ihracatından az olmasına rağmen, değer karşılığı daha yüksektir. 2013 yılında ihraç edilen kuru fasulye miktarı 4 milyon ton, bunun değer karşılığı ise 3,8 milyon dolardır. Kuru fasulyenin ardından 2,6 milyon ton ile mercimek ve 1,6 milyon ton ile nohut, dünya ihracat sıralamasında 3. ve 4. sıralarda yer almaktadır.

Amerika kıtası özellikle bezelye ve mercimek ihracatında üst sıralara yerleşmektedir. 2013 yılında Amerika kıtası 3,3 milyon ton bezelye ihracatı gerçekleştirmiştir. Bu miktar ise dünya bezelye ihracatının yüzde 71,6'sına tekabül etmektedir. Amerika kıtasının ihraç ettiği ürünler arasında bezelyenin hemen ardından mercimek gelmektedir. 2013 yılında 2 milyon ton mercimek ihraç eden Amerika kıtası, 1 milyon ton kuru fasulye ve 287 bin ton nohut ihraç etmiştir.

Dünya bakliyat ihracatında Amerika kıtasını Asya kıtası takip etmektedir. Asya kıtasında ağırlıklı olarak ihracatı gerçekleştirilen bakliyat ürünü ise kuru fasulyedir. 2013 yılında 2,2 milyon ton kuru fasulye ihraç eden Asya, kuru fasulyeden sonra sırasıyla 477 bin ton nohut, 286 bin ton mercimek ve 65 bin ton bezelye ihracatı gerçekleştirmiştir. 2013 yılında üçüncü büyük ihracatçı bölge ise Okyanusya'dır. Okyanusya ağırlıklı olarak nohut ihracatı (550 bin ton) gerçekleştirmektedir. Nohudun ardından en çok ihraç edilen ürünlerin mercimek (316 bin ton), bezelye (189 bin ton) ve kuru fasulye (63 bin ton) olduğu belirtilmektedir.

Dördüncü sırada yer alan Avrupa'da, 2013 yılında 873 bin ton bezelye ihracatı gerçekleştirilmiştir. Bezelyeyi 200 bin tonla nohut, 124 bin tonla kuru fasulye ve 35 bin tonla mercimek izlemektedir. Afrika kıtası ise 2013 yılında toplam 850 bin ton bakliyat ihracatı gerçekleştirmiştir. Ağırlıklı olarak ihraç edilen ürünler sırasıyla kuru fasulye, bezelye, nohut ve mercimektir.

En çok bakliyat ithal eden kıta ise Asya'dır. Buna göre 2013 yılında 3,1 milyon ton bezelye ithal eden Asya kıtası, 1,7 milyon ton mercimek, 1,5 milyon ton kuru fasulye ve 1,1 milyon ton nohut ithal etmiştir. İthalatta Asya kıtasını Avrupa takip etmektedir. Avrupa kıtası tarafından 2013 yılında 613 bin ton bezelye ve 587 bin ton kuru fasulye ithal edilmiştir. Amerika kıtasında en çok ithal edilen ürün ise kuru fasulyedir. Kıtada 2013 yılında 937 bin ton kuru fasulye ithal edilmiştir. Kuru fasulye Afrika ve

Okyanusya'da da en çok ithal edilen üründür. Afrika'da 2013 yılı kuru fasulye ithalatı 351 bin ton, Okyanusya'da ise 15 bin ton olarak gerçekleşmiştir.